

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Надія Гуменюк

Білий вовк на Чорному шляху

Не думав, не гадав герой цієї книжки, яка цікава мандрівочка йому, звичайному школяреві Маркіянові Козаченку, пахне. Та якось зі старовинного портрета, який висів у його кімнаті, зіскочив козак Мамай. І закрутилося-завертілося. Спочатку Маркіян потрапив у паралельний часовий коридор України, тоді – на Запорізьку Січ, а звідти – аж до Берестечка. Впродовж цієї подорожі стільки пригод на його кмітливу голову випало, що тільки встигай: і дивуватися, і від куль та шаблук ухилятися, і з підземелля древнього замку вибиратися, і таємницю книги ченця Луки відкривати, і навіть самого гетьмана Хмельницького визволяти. Але коли поруч вірні друзі, все можна здолати. А заодно – і самому на краще змінитися. Тепер Маркіян добре розуміє, що означають слова: «Козак не боїться ні хмари, ні чвари».

Я —
МАРКІЯН

Білий вовк
на
Чорному
шляху

Розділ 1

По той бік блискавки

Портрет на моніторі

Усе склалось, як і гадалось, а на душі муляко. І Маркіян добре знає чому. Маму засмутив? Ще й як засмутив! Вона ж сьогодні весь день на роботі думатиме тільки про його «хворе» горло. Ю-Пітеру збрехав? Збрехав. А Ю-Пітер, чи то пак Юрій Петрович, не просто класний керівник — він узагалі класний. Увечері, можливо, зателефонує тато — він недавно після шпиталю знову повернувся у свою військову частину. Тато, звісно ж, і не відає, що таке страх. А Маркіян... Ех!..

Маркіян зірвав із шиї вовняного шалика і пожбунив його на канапу. Виглянув у вікно. Кінець квітня, а сонце вже пришкварює, як сковорідка на плиті. Мама бідкалася, що Маркіян, вочевидь, перегрівся на тій ранній спекоті, коли вчора у дворі м'яча ганяв, а тоді напився мінералки з холодильника, от горло і прихопило. Вона повірила. А Митько Маклай на футбольний перегрів не купиться й нізащо не повірить. Ще й почне всім розказувати, що Маркіян страхопуд і не прийшов до школи, бо, бачте, ду-у-уже злякався його, Маклая, крутого та непереможного.

Непереможного... А в кого це засвітився «ліхтар» під оком після вчорашніх розбірок? Чи не в того ж гарячкуватого і забіякуватого Митька на прізвисько Маклай? Еге ж, у того самого, який носить чорну шкірянку з металевими прибабасами, червону бандану з перехрещеними кістками й черепом просто над лобом, гасає на диркучому драндулеті, вважає себе крутим байкером та новоявленою рок-зіркою і хоче, щоб увесь їхній клас став його фанклубом.

Щоправда, Маркіянові також добряче перепало. Але що там кілька синців порівняно з тим, що він зараз відчуває. Почубилися вони вчора. Так, і вчора Маркіян не втік від Митька — прийняв його виклик і навіть дав здачі. А от нині... На сьогодні цей войовничий нащадок вождя Тумбо-Юмбо з чорнющими, мов тернини, очима, який чомусь присвоїв

собі половину прізвища славетного мандрівника і дослідника з козацького роду Миклух, призначив йому побачення на шкільному подвір'ї. Пообіцяв прийти разом зі своїм диким племенем, яке супроводжує його скрізь і всюди. Зустріч має відбутися на великій перерві. Маркіян одразу здогадався: не зустріч, а розправа над ним. І влаштувати її Митько вирішив обов'язково перед очима в Яринки. Мовляв, хай бачить гонорова принцеса, чого вартий крутезний Маклай, а чого — Маркіян, з яким вона шушукається на перервах та йде разом після уроків додому.

Уявити тільки, що на нього, Маркіяна, розпластаного на землі, поставити ногу в чорному черевикові-«омоні» отой галайкуватий і циганкуватий, забіякуватий і хвальковитий Митько... Взагалі-то лежачого не б'ють. Але чи знає про це Маклай? А головне: поруч буде стояти і дивитись Яринка... Ні! Ні! Ні!!! От і довелось горло шаликом замотувати і з прихрипом із мамою та Ю-Пітером говорити. Нічого кращого він придумати не зміг. Насправді горлу хоч би що. А от на душі й досі ніби капосні котенята гострими пазурчиками шкрябають. Шкряб-шкряб... Шкряб-шкряб... Шкряб-шкряб!.. Ех!.. І чому життя таке складне?

Маркіян умостився перед комп'ютером. Натиснув клавішу «Пуск». Компик спочатку червоно підморгнув, потім тихо буркнув, а тоді весело замерехтів і з чорного став блакитним. А на тій блакиті монітора враз з'явилася чиясь виголена голова з довгим чубом-«оселедцем», закинутим за ліве вухо. Що за мана? Маркіян придивився. Голова на плечах у козака, який сидить під деревом, схрестивши ноги. В руках у нього — бандура, за спиною — кінь.

Тю! Та це ж на екрані відбилася картина «Козак Мамай», що висить на протилежній стіні Маркіянової кімнати, над канапою. Тій картині вже хтозна-скільки років — тато повісив її, тільки-но вони вселились у цю оселю на околиці Києва, татові дідусь Дмитро передав, дідусеві — прадід Василь, прадідові — прапрадід Михайло, а тому... Ні, далі Маркіян вже не пам'ятає. Чув тільки від бабусі, що це робота якогось маляра-козака, а написав він портрет нібито найсправдешнішого Мамаю. І що, цілком імовірно, той козак-характерник доводиться їм родичем. Недарма ж вони Козаченки. Треба буде на канікулах зайнятися дослідженням дерева роду та історією цієї картини. Маркіян уже так звик до неї, що давно й помічати її перестав. І як вона так спроектувалася на монітор? Рамочка до рамочки, сантиметр до сантиметра... Треба затягти вікно пластиковою шторкою, щоб сонячні промені не падали на монітор і не створювали ефект дзеркала. Маркіян підійшов до вікна, смикнув за шнурок, жалюзі повільно поповзли донизу. І тієї ж миті у нього за плечима хтось голосно чхнув.

— А-а-а-апчхи!

— Будьте здорові! — автоматично побажав Маркіян.

— А-а-а-пчхи! Апчхи! Апчхи! — наче постріли, пролунало тричі поспіль.

— Будьте здо... Ой! А хто тут? — похопився Маркіян і крутнувся на сто вісімдесят градусів.

— Ти коли останній раз пилюку з картини стирав? Так, чого доброго, і алергію заробити можна, — дорікнув дивний чоловік та кілька разів присів, ніби збирався гопака затанцювати, тоді випростався, простягнув

руки вперед, розкинув їх на боки, потягнувся, розпрямив спину, ще раз потягнувся, аж кістки голосно хруснули.

Маркіян оторопів. Переводив погляд із поголеної голови на сині шаровари, з червоних чобіт — на білу полотняну сорочку, вишиту дрібненьким хрестиком біля коміра, зі сорочки — знову на голову з довгим «оселедцем»... А тоді — вгору, на картину. На ній так само, як і раніше, зеленів дуб, під ним стояв вороний осідланий кінь, на траві лежали шабля, пістоль і бандура, неподалік від них — шапка. А от Мамає не було.

Звісно ж, Маркіян читав про козаків-характерників, які всілякі дива могли витворяти, скажімо, намалювати коня та й поскакати на ньому навперегін із вітром, чи кулю на льоту спіймати долонею, наче муху або бджолу, чи раптом зникнути, стати невидимим, а тоді несподівано появитись уже за роями куль, цілим-цілісіньким, чи навіть мертвого оживити і на ноги поставити. Але щоб отак... Щоб просидіти стільки років на картині, а тоді встати, розпрямити спину, розім'яти ноги в червоних чоботях і апчихати тут на всю квартиру, ніби йому хтось жменю перцю під ніс підсунув...

— Мамай?! Живісінький?! — здивовано прошепотів Маркіян.

— І ще й голоднісінький. Найміть, пане, обідати. Харчі ваші, а зуби наші — сього-того по макітерці, та й годі з мене, — ніби й не чув його чоловік.

— Мамай!.. Справжнісінький!..

— Еге ж, козак Мамай — мене не займай! Та що це ти розмамаявся? У мене й своє ім'я є.

— А хіба Мамай — це не ваше ім'я?

— Мамай означає — ніхто. Ніхто із риби родом, од пугача плодом, буває скрізь і всюди й імен у нього до ката. Імен до ката... Зрозумів? Моє ім'я — Грицько, а прізвисько — Оман.

— Обман?

— Голодній курці просо на думці, а тобі — обман. На Січі, пане-молодче, за твою брехню дісталоя б тобі київ з десять біля ганебного стовпа. Горло в нього, бачте, болить... Голос раптом пропав... До школи він не може йти... А прочитай-но, що он там, на картині, в правому куточку, написано.

— Козак — душа правдива...

— Отож-бо! Правдива!

— А що мені було робити? Ви Маклая не знаєте... А він грозився... У нього ж ціла ватага, а я...

— Козак не боїться ні хмари, ні чвари. А ти... Та ти, мабуть, не за себе злякався? Еге ж? Настранився, що Яринка побачить тебе переможеного і розлюбить, дружити з тобою перестане? Погано ж ти про неї думаєш. Вона дівчина що треба, справжня козачка. Знаєш, як у нас на Січі говорили? Що козак — то п'ятак, а за дівку — гривня. Ото й вона така. Хм... Та й ти ніби не лайдак. Але тут трохи кепсько вийшло. Коли робиш важливий вибір, то страх — поганий порадник, треба його геть проганяти. А хворим прикидатися — не по-козацьки це.

— А ви... Ви звідки знаєте про мене, про Яринку і... і про все?

— Та ж дивлюся на тебе, відколи ти на світ Божий появився. Дивлюся-придивляюся, слухаю-прислухаюся...

— То ви таки характерник... Грицько...?

— Грицько Оман — козацький отаман. Оман — це трава така, її ще дев'ясилом називають. Чув, мабуть? Бо хоч і в місті живеш, та до бабусі в село, знаю, навідуєшся.

— Авжеж. Колись я дуже кашляв і бабуся запарювала мені цей оман-дев'ясил. Він у неї за садком росте.

— Те зілля не тільки від кашлю, воно багато болячок проганяє. Я ним не одного козака на ноги поставив. От і пустили поголос, що в мені самому дев'ять сил заховано, нібито дев'ятижильний я і дев'ять життів проживу.

— Аж дев'ять життів! А скільки вже прожили?

— Ха-ха! Багато знатимеш — хутко постарієш.

— На картині ви здаєтеся старшим. А тут... Ніби між мною і вами не така вже й велика різниця.

— Та що то за різниця?! Всього-на-всього якихось чотири століття! Отож, пане-молодче Маркіяне, можеш не викати зі мною.

Заскочений зненацька голосним чханням Мамая-Омана, Маркіян так і не опустив жалюзі до самого низу. А поки вони розмовляли, сонце піднялося на небі вище і ще сильніше сяйнуло на монітор. Монітор відбив його промені на картину, й між новеньким комп'ютером і старовинною картиною, через усю кімнату, раптом простягнулася дивна сяюча лінія — наче електрична дуга заіскрилася. Вона розітнула кімнату, як грозова блискавка небо. Територія за нею почала віддалятися вглиб будинку і зникати. А частину кімнати між тією електричною дугою та вікном залило таке яскраве сяйво, що Маркіян аж очі заплющив. А козак тим часом чимдуж рвонувся до картини, однією рукою схопив коня, другою — люльку. І тієї

ж миті якась нестримна потужна хвиля накрила їх, засліпила, відірвала від кімнати, закрутила-завертіла і понесла кудись із шаленою швидкістю.

«Інопланетянин» Зенько

Нарешті сяйво перестало засліплювати. Маркіян обережно кліпнув і розплющив очі. Озирнувся. Він сидить на яскраво-смарагдовій траві, під зеленим шатром каштана. Просто перед ним синіє річка з такою прозорою водою, що навіть на відстані у ній видно і косяки сріблястих рибок, і рясні кущики фіолетових водоростей. Праворуч над річкою височіє вигнутий дугою міст, схожий на веселку. На ньому — два потоки автівок, що яскравими стрічками рухаються в протилежні напрямки. З двох боків тієї барвистої магістралі — пішохідні доріжки.

Маркіян здивувався: на мосту стільки транспорту, а йому чути, як поруч тихо хлюпоче річка. Він прислухався і зрозумів: авто рухаються безшумно. І ніде ні хмаринки диму, ні запаху пального. Зразу за річкою — високі різнокольорові будинки, що здіймаються над зеленим морем дерев. Над кожною будівлею — прозорий купол, залитий сонячним промінням.

— М-м-м...У-у-у-м-м-м... О-о-о-м-м-м! М-м-м-у-у-у!.. — почулося раптом над самісіньким Маркіяновим вухом.